

Základní škola, Trhová Kamenice, okres Chrudim

Minimální PREVENTIVNÍ PROGRAM

Školní rok 2024/2025

Vypracoval: Mgr. Radek Nejedlý, školní metodik prevence

Pro vypracování tohoto programu byly využity následující závazné či doporučené podklady:

1. Usnesení vlády ČR č. 281 ze dne 9. 5. 1996 o organizaci a systémovém řízení vládní protidrogové problematiky
2. Usnesení vlády ČR ze dne 23. 2. 1998 č. 111 o Koncepti a programu protidrogové politiky vlády ČR na období 1998-2000
3. Koncepte prevence zneužívání návykových látek a dalších sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT ČR na období 1998-2000, MŠMT ČR, prosinec 1997
4. Pedagogové proti drogám – Program preventivních aktivit uplatňovaných ve školách a školských zařízeních, MŠMT ČR 1999
5. Pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci zneužívání návykových látek ve školách a školských zařízeních Č. j. 16227/96-22 ze dne 7. 5. 1996
6. Projekty realizované školou.
7. Školní preventivní program pro mateřské a základní školy a školská zařízení
8. Volný čas a prevence u dětí a mládeže
9. Evaluace a diagnostika preventivních programů
10. Národní vzdělávací osnovy pro oblast SPJ u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT (Č. j. 21286/02-51)
11. Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2005 – 2009
12. Metodický pokyn 14423/1999-22 k projevům rasismu, xenofobie a intolerance.
13. Metodický pokyn 25884/2003-24 spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané.
14. Metodický pokyn 10194/2002-14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví.
15. Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
16. Metodický pokyn MŠMT ČR Č. j.: 14514/2000-51
17. Metodický pokyn MŠMT ČR Č. j.: 28275/2000-22
18. Metodický pokyn MŠMT ČR Č. j.: 10194/2002-14
19. Metodické doporučení k prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, MŠMT Č. j. 21291/2010-28
20. Vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školských zařízeních.
21. Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)
22. Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Č. j. MSMT – 5217/2017-1)

Obsah:

1. Charakteristika školy
2. Vyhodnocení MPP za školní rok 2023/2024
3. Cíle programu
4. Práce pedagogického sboru a vedení školy
5. Koordinace preventivních aktivit na škole
6. Volnočasové aktivity 2023/2024
7. Další aktivity školy
8. Spolupráce se zákonnými zástupci a veřejností
9. Řešení přestupků
10. Hodnocení aktivit, evaluace programu
11. Aktivity pro žáky – preventivní činnost ve výuce jednotlivých předmětů
12. Poradenská pracoviště, se kterými spolupracujeme
13. Program proti šikanování
14. Závěr

1. Charakteristika školy

Základní škola, Trhová Kamenice, okres Chrudim je menší škola s několika spádovými obcemi (Vysočina, Horní Bradlo, Rohozná). V současné době navštěvuje naši školu 129 žáků na prvním a druhém stupni. Vzhledem k menšímu počtu žáků se jedná o školu s rodinným prostředím, kde je klidnější atmosféra na rozdíl od škol s velkým počtem žáků. Počet chlapců a dívek je téměř vyrovnaný.

V budově školy se nachází školní kuchyně s jídelnou, cvičná kuchyňka, školní dílna, školní knihovna a družina. V počítačové třídě se žáci učí vyhledávat potřebné informace a zdokonalují se v práci s informačními technologiemi, pomocí výukových programů procvičují již probrané učivo. Interaktivní tabule slouží k zábavnějšímu vyučování a k novým metodám v předávání a získávání informací z různých oblastí vzdělávání. V prostorách budovy školy jsou určené plochy k hraní, relaxaci a odpočinku mezi vyučovacími hodinami.

Škola bohužel nedisponuje vlastní tělocvičnou, a proto musí žáci docházet do místní sokolovny.

Školní knihovna nabízí dobré zázemí pro čtenáře všech věkových kategorií. Nedávno byla dovybavena novými knižními tituly z dotace od EU.

Ve škole také fungují 2 oddělení školní družiny. Činnost školní družiny je pestrá, žáci zde všestranně rozvíjí své dovednosti.

U školy je postaveno sportovní hřiště, které slouží sportovnímu vyžití nejen v dopoledních a odpoledních vyučovacích hodinách, ale i při aktivním odpočinku ve školní družině. Také po výuce je navštěvováno dětmi i dospělými.

Na školním pozemku vedle školy bylo vybudováno arboretum, které slouží především k výuce environmentální výchovy.

Žáci mohou po vyučování navštěvovat tyto kroužky: pohybové hry, keramiku, kytarový, pěvecký, přírodovědný, klub zábavné logiky, zdravotní.

Máme dobré zkušenosti s prací s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Ve třídách jsou i žáci s poruchami učení, chování, tělesně postižení, sluchově postižení, žáci jiných národností a národnostních menšin. V tomto školním roce máme ve škole 5 žáků, kteří jsou vzděláváni podle individuálního vzdělávacího plánu. Tito žáci se vzdělávají v běžných třídách.

Pracujeme podle vytvořeného ŠVP „Brána života“.

Žáci 9. tříd jsou tradičně úspěšně přijímáni na zvolené střední školy a učiliště.

Velkou výhodou je menší naplněnost tříd, průměrně cca 14 žáků. Sociální klima je díky tomu velmi příjemné, každý žák zná spolužáka z nižšího i vyššího ročníku a díky tomu vládne ve škole příjemné rodinné klima.

Ve škole existují prostory, kde lze předpokládat výskyt rizikového chování u žáků, především v suterénu budovy u šaten, na toaletách a kolem školy. Z hlediska rizikového chování se vyskytují menší problémy než na větších školách. Provázanost školy, obce a spolupráce se zákonnými zástupci je vždy okamžitá. Nicméně ani nám se nevyhýbají trendy současné moderní doby, které jsou spojeny s využíváním sociálních sítí, používáním nových technologických pomůcek, které se v rukou dětí často mění v nebezpečné nástroje kyberšikany.

Kontakty

Základní škola, Trhová Kamenice, okres Chrudim

Název školy	Základní škola Trhová Kamenice, okres Chrudim
Adresa školy	Raisovo náměstí 2, 539 52 Trhová Kamenice
Zřizovatel	Městys Trhová Kamenice
IČ	71006257
Telefon	469 811 363
E-mail	zs.trhovakamenice@seznam.cz

Ředitel	Mgr. Radek Nejedlý
Telefon	773 450 111
E-mail	zs.trhovakamenice@seznam.cz , nejedlyr@zstk.cz

Zástupce ředitele	Mgr. Petr Novák
Telefon	773 450 110
E-mail	zs.trhovakamenice@seznam.cz , novakp@zstk.cz

Školní Metodik prevence	Mgr. Radek Nejedlý
Telefon	773 450 111
E-mail	nejedlyr@zstk.cz

Výchovný poradce	Mgr. Jana Nováková
E-mail	novakovaj@zstk.cz

Speciální pedagog- logopedický asistent	Mgr. Soňa Janotková
E-mail	janotkovas@zstk.cz

2. Vyhodnocení MPP za školní rok 2023/2024

Při sestavování preventivního programu pro školní rok 2024/2025 jsem vycházel ze zkušeností, které se nám osvědčily v uplynulých letech. Upřednostnil jsem ty aktivity, které vedly k pozitivním výsledkům v jednotlivých oblastech prevence. Nadále se daří dobrá spolupráce s externími odborníky (PPP, SPC, OSPOD). Zároveň funguje spolupráce s vedením školy a třídními učiteli (konzultace jednotlivých jevů rizikového chování, metodická podpora v rámci řešení těchto situací a sdílení dobré praxe.

3. Cíle programu

Cílem primární prevence je zvýšit odolnost dětí a mládeže vůči rizikovému chování. Důraz klademe na informovanost žáků v hodinách občanské a rodinné výchovy, chemie, přírodopisu, prvouky a dalších předmětů, na nabídku volnočasových aktivit. Snažíme se do realizace programu zapojit maximální počet pedagogů ve vyučování i na neformální bázi při komunikaci se žáky.

Při realizaci tohoto programu chceme žáky vést k sebevědomí, správnému sebehodnocení, stanovení si reálných cílů v životě, k poznání sebe sama, k zvládnutí stresů, k dovednostem řešit své problémy bez pomoci léků a jiných návykových látek (ve spolupráci se zákonnými zástupci). K tomuto cíli využijeme různých metod aktivního sociálního učení, individuálního přístupu k žákům apod. Za důležitou též považujeme motivaci zákonných zástupců a jejich spolupráci v rámci tohoto programu.

Dlouhodobé cíle:

MPP má předcházet tomuto rizikovému chování:

- vztahy mezi žáky
- záškoláctví
- šikana
- násilí
- vandalismus
- rasismus
- xenofobie
- užívání návykových látek
- onemocnění HIV/AIDS a dalšími nemocemi šířícími se krevní cestou
- kyberšikana
- netolismus
- poruchy příjmu potravy

Opatření k předcházení tohoto rizikového chování:

- spolupráce rodina – škola
- spolupráce se subjekty poskytující pomoc v oblasti prevence
- zaměření se na rizikové chování žáků už na prvním stupni

Krátkodobé cíle:

- poskytovat žákům s ohledem na jejich věk a sociální vyspělost dostatečné množství informací týkající se šikany – projevy šikany, obrana proti šikaně atd.
- diagnostika výskytu šikany na škole formou dotazníkového šetření
- zdravý životní styl
- pozitivní vztahy mezi žáky a učiteli
- minimalizovat projevy šikany
- podchycení rizikového chování
- spolupráce se zákonnými zástupci

Cíle programu jsou i...

- včas zjistit všechny projevy fyzického a psychického násilí mezi žáky
- pravidelně informovat pedagogy o všech problémech, které se vyskytnou u žáků školy
- vytvářet podmínky pro příznivé klima a zdravý pracovní režim žáků a učitelů
- vytvořit důvěryhodné poradenské služby pro učitele, rodiče a žáky, spolupracovat se všemi institucemi a organizacemi v oblasti prevence

4. Práce pedagogického sboru a vedení školy

Třídní učitel

- spolupracuje se školním metodikem prevence, pomáhá při diagnostice vztahů ve třídě
- tvoří společně se žáky třídní pravidla v souladu se školním řádem a dbá na jejich dodržování
- podporuje rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy
- spolupracuje se zákonnými zástupci žáků
- spolupracuje s ostatními členy pedagogického sboru
- získává a udržuje si přehled o zvláštностech žáků třídy a jejich rodinném zázemí
- při řešení problémů postupuje podle krizového plánu školy

Ostatní pedagogové a pracovníci školy

- spolupracují s třídním učitelem a MP
- podílí se na pozorování tříd a odhalování případných forem rizikového chování

Ředitel školy

Ředitel školy vytváří podmínky pro realizaci Preventivního programu. Umožňuje soustavné odborné vzdělávání školního metodika prevence, výchovného poradce i ostatních pedagogických pracovníků. Vytváří prostor pro informování učitelů v rámci pedagogických porad. Zajišťuje vybavení školy metodickými pomůckami a dalšími

materiály pro realizaci prevence. Spolupracuje se členy školního poradenského pracoviště při řešení problémových situací. Hodnocení MPP zařazuje do výroční zprávy školy. Řeší společně s pedagogy, výchovným poradcem a metodikem prevence případné problémy

Školské poradenské pracoviště (ŠPP)

Školní poradenské pracoviště (dále jen ŠPP) poskytuje poradenské a konzultační služby žákům, jejich zákonným zástupcům a pedagogům. K hlavním cílům ŠPP patří posílení pozitivních vztahů mezi všemi subjekty školy, rozšíření oblastí primární prevence a zkvalitnění péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami.

Pracovníci:

Ředitel školy a školní metodik prevence: Mgr. Radek Nejedlý

Výchovný poradce: Mgr. Jana Nováková

Zástupce ředitele školy: Mgr. Petr Novák

5. Koordinace preventivních aktivit na škole

Za realizaci MPP a koordinaci preventivních aktivit na škole odpovídá školní metodik prevence Mgr. Radek Nejedlý. V rámci své činnosti se podílí i na jeho přípravě. Spolupracuje s vedením školy, s členy ŠPP a výchovným poradcem Mgr. Janou Novákovou, třídními i ostatními učiteli, Pedagogicko-psychologickou poradnou Chrudim a dalšími institucemi a organizacemi.

6. Nеспецифická primární prevence ve školním roce 2024/2025

Naše škola nabízí celou řadu aktivit v oblasti mimoškolní činnosti

- Zdravotnický kroužek (pí. uč. Tichá)
- Hra na ukulele (pí. uč. Melounová)
- Pohybové hry (p. uč. Novák)
- Pěvecký kroužek (pí. uč. Zemanová)
- Keramický kroužek (pí. uč. Divišová)
- Knihovna (p. uč. Novák)
- Příprava na přijímací zkoušky, český jazyk, matematika
- Klub zábavné logiky (pí. Uč. Sádecká)
- Genealogie (pí. Uč. Žaloudková)

7. Další aktivity školy

Součástí školního roku (a tedy i prevence) jsou vánoční dílničky, dopravní výchova, atletické přebory I. i II. stupně, den Země, návštěvy kulturních akcí (v rámci výuky i ve volném čase), exkurze, sportovní soutěže, sportovní kurzy (LVVZ). Tématu věnuje

každý učitel odpovídající prostor v předmětech, který vyučuje. V rámci možností v předmětu žáci chodí na exkurze.

8. Spolupráce se zákonnými zástupci a veřejností

Pro zajištění efektivity preventivního programu je důležitá informovanost zákonných zástupců žáků. Zákonní zástupci jsou informováni na třídních schůzkách, na webových stránkách, prostřednictvím informační nástěnky. Mají možnost navštívit Den otevřených dveří a různé školní akce.

Třídní schůzky – prostřednictvím třídních učitelů seznámení s preventivním programem, informace rodičům o způsobu řešení přestupků, seznámení s výchovnými opatřeními za porušení školního řádu

Webové stránky školy – informace pro žáky, učitele i zákonné zástupce (aktuality, jídelní lístek, práce dětí, fotogalerie, formuláře, kontakty, ...)

Bakaláři – výchovná opatření, přehled prospěchu, omlouvání absence, organizační vzkazy pro rodiče (změna rozvrhu, exkurze, plánované akce, ...)

Informační nástěnka - zaměřena na určité téma z oblasti sociálně-patologických jevů, včetně seznamu institucí a organizací nabízejících pomoc

Den otevřených dveří – zákonní zástupci žáků a bývalí absolventi mohou navštívit školu a prohlédnout si, co se změnilo od dob, kdy opustili brány naší budovy, mohou se jít podívat do tříd, jak probíhá výuka

Různé akce:

Naše škola podporuje setkávání a kontakt s rodiči žáků také v rámci různých akcí, které jsou pořádány školou. Jedná se o Vánoční jarmark, divadelní představení, sportovní den, zahradní slavnost, vyřezávání dýní apod. Na těchto akcích mohou zákonní zástupci shlédnout práci žáků a popovídat si s pedagogy. Všechna tato společná setkání mají vždy příjemnou atmosféru a pomáhají budovat vzájemnou důvěru a otevřenost.

Zákonní zástupci jsou o programu akce informováni především prostřednictvím webových stránek a vzkazů v žákovských knížkách.

Vánoční dílničky – tradice naší školy, žáci prodávají své výrobky, akce má každoročně velký úspěch

Informační letáčky – informace o různých akcích (kdy, kde, co, ...)

Občasníky – Trhovokamenický občasník a Občasník obce Vysočina – vyhrazeny stránky pro informace ze školy

Kaškon – školní noviny, kde naleznete články z akcí školy psaných žáky
Rodiče mohou využívat konzultační hodiny MP a výchovného poradce.

9. Řešení přestupků a jejich evidence

Vyskytne-li se problém v chování či prospěchu dítěte, řeší ho nejprve třídní učitel se žákem, posléze s rodiči. V případě opakovaných problémů v chování probíhá jednání v ředitelně. Toho se účastní vedení školy, třídní učitel, školní metodik prevence, výchovný poradce, učitelé, jejichž výuky se problém týká, rodiče i žáci. Evidenci řešených přestupků zapisuje do tabulky školní metodik prevence. Tabulka slouží jako podklad k evaluaci MPP. Tabulka je přílohou č. 1 k MPP.

10. Hodnocení aktivit, evaluace programu

Hodnocení a posuzování efektivity bude prováděno vždy na koci školního roku. Jsme si vědomi, že efekt naší cílené činnosti se nemusí viditelně projevit ihned, jde o dlouhodobou záležitost.

MPP vyhodnocuje ŠMP. Vyhodnocení MPP odevzdává školní metodik prevence vedení školy do 30. 6. Vedení školy použije poté vyhodnocení jako podklad pro výroční zprávu. Se závěry budou pedagogičtí pracovníci seznámeni na pedagogické radě v přípravném týdnu. Nepedagogičtí zaměstnanci budou s vyhodnocením MPP seznámeni na schůzkách provozních zaměstnanců.

11. Aktivity pro žáky – preventivní činnost ve výuce jednotlivých předmětů

Primární prevence v rámci jednotlivých tříd

I. stupeň

Primární prevence se na prvním stupni uskutečňuje zejména v rámci třídnických hodin a dále v hodinách prvouky, přírodovědy, vlastivědy a tělesné výchovy. Práci zajišťuje třídní učitel ve spolupráci se školním psychologem a metodikem prevence. Je kladen důraz na všestranný rozvoj osobnosti dítěte, utváření zdravých vztahů ve třídě, vzájemnou ohleduplnost, toleranci a komunikaci mezi žáky. Učitel přiměřeně věku informuje o nebezpečí experimentování s alkoholem a cigaretami, rámcově seznamuje s dalšími rizikovými jevy.

Při výuce jsou používány různé metody např. projektové vyučování, práce ve skupinách, dramatická výchova atd.

Stanovené cíle pro jednotlivé ročníky:

Cíl: 1. ročník

- pochopit pojem zdraví, jako pohodu duševní, tělesnou i sociální (nevhodným chováním se může zdraví poškodit)
- pochopit důležitost dodržovat základy osobní hygieny kvůli předcházení nákazám
- posílit dodržování hygienických návyků
- seznámit se s různými typy potravin, které se řadí k tzv. zdravým nebo nezdravým
- pochopit, jak je důležitá naše tělesná zdatnost a jak ji získáváme
- uvědomit si podstatu přátelství, kamarádství a jeho význam pro lidský život
- prohloubit znalosti dětí o působení alkoholu těsně po požití i v následujících hodinách
- seznámit se o škodlivých důsledcích kouření na lidský organismus

- naučit děti, že v přírodě existují vedle sebe různé rostliny, které mohou být dobré k výživě, k léčení, ale mohou také ublížit
- uvědomit si důležitost brát většinu léků pouze na doporučení lékaře
- naučit děti nemluvit s neznámými lidmi, nikam s nimi nechodit
- upozornit děti na nebezpečí manipulace s použitými jehlami
- seznámit se s účinky a následky požití neznámé návykové látky

Cíl: 2. ročník

- upevnit chápání pojmu zdraví
- objasnit dětem, proč stále ještě tolik lidí kouří a proč se cigarety prodávají i přesto, že byla potvrzena škodlivost kouření
- zopakovat si poznatky o krátkodobých účincích alkoholu
- seznámit se s následky dlouhodobého nadměrného užívání alkoholu
- prohloubit znalosti o nebezpečí a následcích užívání některých látek (léky, návykové látky)
- nácvik reakce na setkání s neznámými lidmi – vyzvídání, odmítání nabízeného...

Cíl: 3. ročník

- objasnit sociální složku zdraví v širším kontextu, včetně společenských podmínek pro udržování zdraví
- uvědomit si, jak je důležité nezkrácené vnímání světa okolo nás. Následky narušeného a zastřené vědomí na zdraví člověka
- seznámit děti se základními poznatky o poškození zdraví následkem nadměrného požívání alkoholu

Cíl: 4. a 5. ročník

- seznámit děti se základními poznatky o účincích a následcích různých druhů drog (tlumivé, povzbuzující a halucinogenní)
- pochopit mechanismus vzniku závislosti
- seznámit se s důvody, proč lidé berou návykové látky, navrhnout lepší řešení
- seznámit s riziky používání internetu a sociálních sítí
- seznámit se s různými strategiemi odmítání nebezpečných aktivit, nácvik jejich využití
- seznámit děti s různými typy pomáhajících organizací a profesí i s tím, jak se na ně v případě potřeby obrátit

<u>ROČNÍK</u>	<u>PREVENCE - téma</u>	<u>POZNÁMKY</u>	<u>ROZŠÍŘUJÍCÍ</u>
1. ročník	Co je to zdraví Hygiena Výživa Pohyb Vztahy k ostatním Alkohol Kouření Drogy – rostliny, léky Nebezpečí od cizích lidí Nebezpečí odhozených jehel a stříkaček Návykové látky – účinky a následky požití	Prv – září, únor Prv - září Prv - říjen Tv - listopad Prv - prosinec Prv – leden, únor Prv – leden, únor Prv - březen Prv - duben Prv - květen Prv - červen	
2. ročník	Jak si udržujeme zdraví Kouření Alkohol Drogy – nebezpečí a následky užívání návykových látek Nebezpečí od cizích lidí a nácvik odmítání	Prv - září Prv - listopad Prv - leden Prv - březen Prv - květen	
3. ročník	Zdraví Vědomí Alkohol Kouření – reklamy Nebezpečí od cizích lidí a nácvik odmítání	Prv - říjen Prv - prosinec Prv - březen Prv – květen Tř. h. - průběžně	
4. a 5. Ročník	Návykové látky – účinky a následky drog (tlumivé, povzbuzující a halucinogenní) Návykové látky – vznik závislosti Návykové látky – důvody braní drog Kyberšikana	Př - listopad Př - únor Př – duben Inf - leden	Dopravní výchova (4. třídy)

Průběžně: třídní učitelé, učitelé, výchovný poradce a metodik prevence – mapování třídního kolektivu, skupinová práce se žáky (mezilidské vztahy, komunikace, vztah ke školním povinnostem, sociální dovednosti atd).

II. stupeň

Na druhém stupni je primární prevence realizována zejména v hodinách výchovy ke zdraví v 6. a 7. ročníku a občanské výchovy v 6., 8. a 9. ročníku a dále v přírodopisu, v tělesné výchově a literární výchově. Je koncipována tak, aby se jednotlivá témata v různých předmětech pokud možno neopakovala, ale doplňovala. Výuku provádějí učitelé stávajících předmětů. Protože role třídního učitele je i na II. stupni velmi důležitá, jsou prevenci pravidelně věnovány také části třídnických hodin.

Práce se žáky probíhá opět různými formami, např. samostatná práce, projektové vyučování, výtvarná tvorba, besedy.

Žáci 6. ročníku mají adaptační kurz, který připravuje školní metodik prevence ve spolupráci s třídními učiteli. Cílem programu je seznámení a začlenění nových spolužáků do stávajících kolektivů, seznámení dětí s novým třídním učitelem.

Stanovené cíle pro jednotlivé ročníky:

Cíl: 6. ročník

- pochopit pojem zdraví, jako pohodu duševní, tělesnou i sociální, uvědomit si zodpovědnost
- za své zdraví vytvořit správné postoje ke stravování, co je dobré, nemusí být zdravé
- pochopit, jak je důležitá naše tělesná zdatnost a jak ji získáváme a udržujeme
- posilovat dobré vztahy v rámci třídního kolektivu i k vyučujícím
- prohloubit znalosti dětí o působení alkoholu, nebezpečí úrazů pod jeho vlivem
- uvědomit si škodlivé důsledky kouření na lidský organismus, i nebezpečí pasivního kouření
- seznámit děti s odbornými centry, kde mohou hledat pomoc při řešení svých problémů
- uvědomit si nebezpečí prostřednictvím elektronických médií, jako je internet, PC, mobilní telefony, atd...

Cíl: 7. ročník

- připomenout důležitost dodržování osobní hygieny
- seznámit žáky s preventivními opatřeními, která je mohou ochránit před infekčními, civilizačními a pohlavními chorobami.
- uvědomit si škodlivost návykových látek, znát jejich účinky
- upozornit na možné problémy při užívání léků bez předpisu, doping – anabolické steroidy
- seznámit žáky s nebezpečím vzniku poruch příjmu potravy – anorexie, bulimie
- problém násilí v rodině i ve společnosti
- bezpečně na internetu, sociální sítě

Cíl: 8. a 9. ročník

- naučit děti jak pomoci kamarádovi (kamarádce) při problémech s drogami
- problém závislosti nejen na návykových látkách
- seznámit se s různými strategiemi odmítání nebezpečných aktivit, nácvik jejich využití
- seznámit žáky s různými typy pomáhajících organizací a profesí i s tím, jak se na ně v případě potřeby obrátit
- prevence civilizačních chorob, důležitost správné výživy a pohybových aktivit
- posilovat zdravé sebevědomí žáků, duševní zdraví, opatření proti stresu
- osvojování asertivního chování
- upozornění na problém xenofobie, rasové a národnostní nesnášenlivosti
- rozšíření znalostí v oblasti sexuální výchovy se zaměřením na antikoncepci a prevenci pohlavních nemocí

ROČNÍK	PREVENCE - téma	POZNÁMKY	ROZŠÍŘUJÍCÍ
6. ročník	Co je to zdraví, Hygiena Bezpečnost silničního provozu Zdravá výživa Pohyb, Režim dne Vztahy k ostatním, Komunikace Šikana, Osobní bezpečí Alkohol, Kouření První pomoc Kyberšikana	Rv Př Ov Tv Inf	Adaptační program
7. ročník	Jak si udržujeme zdraví Poruchy příjmu potravy Prevence různých onemocnění Sexuální výchova – pohlavní choroby, antikoncepce, deviace Vznik a průběh závislostí Kriminalita, Osobní bezpečí Kyberšikana	Př Ov Inf	
8. a 9. Ročník	Civilizační choroby Infekční choroby Pohlavní choroby Duševní zdraví Závislosti Asertivní chování	Př Ov Rv	

Nadstavbové aktivity v rámci školy

*** Dny otevřených dveří**

Nabízí možnost seznámení rodičů i široké veřejnosti s koncepcí školy. Žáci se aktivně zapojují do prezentací výsledků práce a tím posilují svůj vztah ke škole, školnímu kolektivu.

*** Péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami**

Příprava individuálních vzdělávacích plánů těchto žáků, jejich integrace v kmenových třídách, zohledňování žáků s SVP při výuce a hodnocení.

*** Školy v přírodě, zážitkové kurzy, školní výlety**

V letošním školním roce se pravděpodobně žádné školní výlety ani školy v přírodě neuskuteční.

*** Volnočasové aktivity**

Zájmové kroužky na 1. i 2. stupni včetně nabídky školní družiny
Možnost návštěvy školní knihovny.

*** Poradenská činnost**

Možnost žáků i rodičů konzultovat různé typy problémů s třídním učitelem, výchovným poradcem, školním metodikem prevence nebo vedením školy.

Informovanost o preventivních aktivitách

- a) učitelů - prostřednictvím nástěnky ve sborovně
  - prostřednictvím informací školního metodika prevence, výchovného poradce na pedagogických radách, přes aplikaci TEAMS
- b) žáků - prostřednictvím centrální nástěnky školního metodika prevence umístěné v přízemí školy
  - prostřednictvím třídního učitele a nástěnek ve třídách
  - v rámci vyučovacích hodin výše uvedených předmětů
- c) rodičů - prostřednictvím třídních schůzek a www stránek školy, programu Bakaláři
  - prostřednictvím centrální nástěnky školního metodika prevence
- d) širší veřejnosti - prostřednictvím článků v Trhovokamenickém občasníku
  - prostřednictvím www stránek školy

12. PORADENSKÁ PRACOVNÍSTĚ, SE KTERÝMI SPOLUPRACUJEME

Pedagogicko-psychologická poradna Chrudim

Poděbradova 842, 537 01 Chrudim

Telefon: 469 621 187

E-mail: ped.ps.por.cr@quick.cz

Pracoviště Hlinsko v Čechách

Nádražní 548, 539 01 Hlinsko v Čechách

Telefon: 469 312 934

Pedagogicko-psychologická poradna Žďár nad Sázavou

Veselská 35/43, 591 01 Žďár nad Sázavou
Telefon.: 566 622 387, 566 621 040, 604 971 423
E-mail: poradna@ppp-zr.cz

Městská policie Hlinsko

Poděbradovo náměstí 1, 539 01 Hlinsko
Mgr. Aleš Dostálek – telefon: 469318261 – strážník, dopravní výchova AJAX

Orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD)

Poděbradovo náměstí 1, 539 01 Hlinsko
Yvona Ondráková, telefon: 469315377 - soc. právní ochrana, kurátorka pro děti a mládež

Středisko volného času POHODA

Budovatelů 1229, 539 01 Hlinsko
Bc. Jiří Hrabčuk - manažer prevence kriminality
Telefon: 724 191 975
E-mail: hrabcuk@hlinsko.cz

Městská knihovna Hlinsko

Adámkova třída 554, 539 01 Hlinsko
Stanislava Procházková - oddělení pro děti a mládež:
Telefon: 469 311 197, 469 326 191
E-mail: detska.knihovna@hlinsko.cz

Klinická logopedie Hlinsko

Nádražní 548, 539 01 Hlinsko
Mgr. Hana Kostecká
Telefon: 603 765 245
E-mail: hanakostecka@seznam.cz

Klinická logopedie Luže

Košumberk 44, 538 54 Luže
Mgr. Petra Malíková
Telefon: 775 130 244
E-mail: malik.petra@seznam.cz

Středisko výchovné péče pro děti a mládež Archa

Školní náměstí 11, 53701 Chrudim
Telefon: 469 623 786, 721 677 279
Email: svp.archa@archa-chrudim.cz

Okresní metodik prevence

Poděbradova 842, 537 01 Chrudim
Mgr. František Krampota, mail: ped.ps.por.cr@quick.cz,
Telefon: 469 621 187
E-mail: ped.ps.por.cr@quick.cz

Školní metodik prevence

Mgr. Radek Nejedlý

Mail: nejedlyr@zstk.cz

Tel.: 773 450 111

13. Program proti šikanování

Program je zpracován v souladu s metodickým pokynem Č.j. MSMT-21149/2016

„Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení“.

Šikana je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené, obvykle opakované užití násilí vůči jedinci nebo skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit.

Naším cílem je tedy vytvořit takové školní prostředí, ve kterém se šikaně nedaří, snažit se zvládnout takové metody, techniky a přístupy, aby se dařilo šikaně předejít, včas ji rozpoznat a umět řešit a nakonec minimalizovat její výskyt.

1. Krátkodobé cíle

Poskytovat žákům s ohledem na jejich věk a sociální vyspělost dostatečné množství informací týkající se šikany – projevy šikany, obrana proti šikaně atd.

- Diagnostika výskytu šikany na škole formou dotazníkového šetření
- Zmapování úrovně vědomostí o šikaně mezi žáky i učiteli
- Hovořit o rozdílu mezi škádlením a šikanováním
- Definovat šikanu a její definici začlenit do školního řádu
- Složení užšího realizačního týmu – třídní učitel, metodik prevence, výchovný poradce, vedení školy, případně vychovatelka
- Vytipování rizikových míst a jejich sledování – šatny, WC, chodby, školní třídy během přestávky, chodba u automatu na pití atd.

2. Dlouhodobé cíle

Vytváření pozitivní atmosféry ve škole – nastartování procesů tvorby bezpečného prostředí ve škole – vzájemná komunikace a informovanost mezi pedagogy – při pravidelných poradách se informovat o tom, čeho si kdo všiml, na koho je třeba dávat pozor atd.

- Průběžně – jakmile si někdo z pedagogů všimne nezdravého chování, příznaků nezdravých vztahů a nevhodného chování vůči některému z žáků, neprodleně to nahlásí třídnímu učiteli a vedení školy. Následuje sledování vytipovaných žáků a komunikace o jejich projevech.
- Po vyřešení případu shrnout postupy a výsledek řešení.
- Nastavení vstřícných vztahů mezi žáky a učiteli, žáky navzájem a i mezi učiteli navzájem.
- Dlouhodobé vzdělávání celého učitelského sboru.
- Zvýšení vnímavosti vůči změnám v žakovských kolektivech.
- Práce s třídními kolektivy – plně v kompetenci třídních učitelů, kteří si zvolí vhodné a odpovídající organizační formy

Preventivně výchovná činnost učitelů

- Pracovníci školy znají důležitost prevence (vytváření zdravého a bezpečného prostředí).
- Uplatňují zvolené postupy a metody při zjištění a řešení problému.
- Pracovníci školy vědí, jak vypadají příznaky nezdravých vztahů, vhodně na ně reagují.
- Vědí, jaké prostředky jsou při řešení problému efektivní a neefektivní.
- Znají 5 fází průběhu šikany, uvědomují si důležitost vzájemné komunikace, pracují s pravidly.

Preventivně výchovná činnost žáků

- S třídními kolektivy se pracuje na vybudování pozitivních vzájemných vztahů.
- Nástrojem a místem uskutečňování jsou především třídnické hodiny, ale i společné pobyty žáků na lyžařských kurzech, cykloturistickém kurzu a dalších školních akcí
- Žáci vědí, co je a co není šikana, jak se zachovat, když jsou svědkem nějaké události.

Spolupráce se zákonnými zástupci

Škola se snaží o vybudování partnerských vztahů se zákonnými zástupci zejména těmito prostředky:

- Třídní schůzky
- Zavedení konzultačních hodin pro zákonné zástupce v odpoledních hodinách
- Vzájemné informování, jak ze strany školy, když se šikana (kyberšikana) objeví, tak i ze strany zákonných zástupců v případě, že zpozorují nějaký problém

Při nápravě šikanování je potřebná spolupráce vedení školy, školního metodika prevence, výchovného poradce a dalších pedagogických pracovníků, jak s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora. Při jednání s rodiči je třeba dbát na taktní přístup a zachování důvěrnosti informací.

Školní poradenské služby

Poradenskou službu ve škole poskytují:

- **Výchovný poradce – Mgr. Jana Nováková**
- **Metodik prevence – Mgr. Radek Nejedlý**

Prevence ve třídnických hodinách

Třídní učitelé se zaměřují na činnosti posilující budování pozitivních vztahů mezi žáky navzájem a mezi učiteli a žáky. Provádějí různé diagnostické metody formou dotazníků a vyhodnocují je.

Žáci jsou seznamováni s následujícími tématy a jsou u nich budovány a rozvíjeny tyto sociální dovednosti:

- Co je a co není šikana, kyberšikana
- Co je a co není žalování
- Jakým vhodným způsobem se zastat oběti a vyhledat pomoc
- Znají svého metodika prevence a výchovného poradce, vědí, kde ho mohou vyhledat
- Vědí, že neohlášení nevhodného chování nějakého jedince vůči oběti je porušení pravidel

Prevence ve výuce

- Všichni učitelé vnímají nutnost vytvoření bezpečného prostředí. Podle možnosti svého předmětu zařazují prvky o bezpečném chování, rozvoj pozitivních vztahů do svých předmětů.
- Umožňují rozvoj vzájemné spolupráce.
- Umožňují práci žáků ve skupinách, v komunikujícím kruhu.
- Vytvářejí spolu se žáky pravidla chování ve třídním kolektivu.

- Snaží se vyhýbat technikám a metodám, které vytvářejí napětí mezi žáky – např. ironizování, zesměšňování, nenaplněné hrozby (když nepřestaneš vyrušovat, dám ti poznámku apod.), vytváření stresového prostředí, nehlášené písemné práce apod.
- Pilířem prevence jsou především rodinná výchova, občanská výchova, tělesná výchova, výtvarná výchova, český jazyk, dějepis atd.

Krizový plán

Základní postup ze skupiny scénářů první pomoci u počátečních stádií šikany podle Dr. M. Koláře:

1. Odhad závažnosti (1. – 3. stádium)

Rozpoznání, zda nejde o neobvyklou formu šikanování

2. Rozhovor s informátory a oběťmi
3. Nalezení vhodných svědků
4. Individuální rozhovory se svědky, případně konfrontační rozhovor se svědky
5. Ochrana oběti
6. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory
7. Výchovní komise
8. Rozhovor s rodiči oběti
9. Práce s celou třídou

I. Společný postup při odhalení této šikany na škole:

1. Jakékoliv náznaky nevhodného chování bereme vážně.
2. Vedeme diskrétní rozhovor s obětí (kdokoli z pedagogů, který je takovémuto jednání přítomen) či informátorem.
3. Zajistíme bezpečnost oběti.
4. Informujeme třídního učitele a kohokoli z užšího realizačního týmu (tzn. výchovného poradce, školního metodik prevence, vedení školy)
5. Najdeme si vhodné svědky. Nikdy nevyšetřujeme veřejně. Informace získáváme diskrétně od seriózních svědků.
6. Svoláme užší realizační tým.
7. Provedeme rozhovor s agresory (zajistíme, aby se nemohli domluvit).
8. Nedopustíme konfrontaci oběti s útočníky.
9. Svoláme výchovnou komisi.
11. Informujeme rodiče.
12. Neumožníme konfrontaci rodičů oběti a útočníka.

13. Pracujeme se třídou, kde k události došlo (třídní učitel, školní metodik prevence, výchovný poradce, popřípadě externí odborník z Archa Chrudim, nebo PPP apod.).

II. Krizový plán pro případ, že škola potřebuje pomoc z venku

Sem patří řešení případů pokročilé a nestandardní šikany, např. výbuchu skupinového násilí vůči oběti. S tímto plánem jsou vždy na začátku školního roku prokazatelně seznámeni žáci (přiměřeně jejich věku – od 1. tříd počínaje) a jejich zákonní zástupci.

Na řešení pokročilé šikany musí spolupracovat více odborníků: třídní učitel, výchovný poradce, školního metodika prevence, ředitel školy, specialista na problematiku šikanování ze servisního střediska – PPP, středisko výchovné péče, policista (nejlépe odborník zaměřený na problematiku kriminality mládeže), sociální kurátor.

1. Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti. Nesmí nechat šikanovaného samotného mezi šikanujícími žáky.
2. Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování (spolupráce s užším týmem – bezprostřední informování vedení školy a okamžité svolání týmu, případná intervence externích odborníků – sociální kurátor, odborník z řad PPP).
3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi (izolace agresorů a zabezpečení jejich dohledu).
4. Pokračující pomoc a podpora oběti (zprostředkovat jí péči PPP, SVP, klinického psychologa, atp.).
5. Nahlášení policii.
6. Vlastní vyšetřování

Následná výchovná opatření

1. Dále pracovat s agresorem

- Jeho náhled na vlastní chování
- Motivy jednání
- Rodinné prostředí
- V případě potřeby mu zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů

2. Potrestání agresorů:

- Napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy (podle míry a závažnosti provinění) – stanoveno školním řádem
- Snížení známky z chování – stanoveno školním řádem
- Převedení do jiné třídy, popř. jiné školy

3. Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s těmi, kteří přihlíželi, ale nezasáhli.

4. V mimořádných případech lze užít další opatření:

- Ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP.
- Ředitel školy doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu.
- Ředitel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

14. Závěr

Předkládaný MPP je základem pro práci naší školy v oblasti rizikového chování v tomto školním roce. Žáci mají dostatek informací o rizikovém chování (viz nástěnka MP). Velkým problémem z mého pohledu byla a je oblast kyberprostoru.

Do programu chceme zapojit co nejvíce žáků, vést je k vzájemné spolupráci a pozitivně se tak podílet na formování jejich osobností. Věříme, že se nám to podaří.

Na konci školního roku provedeme vyhodnocení jednotlivých aktivit a situace ve škole. Získané závěry budou podkladem pro aktualizaci aktivit v oblasti prevence. S výsledky budou seznámeni učitelé a záměrci z řad zákonných zástupců. Vyhodnocení činnosti ŠMP se zasílá koncem školního roku vedení školy a slouží jako podklad k výroční zprávě.

Doporučená literatura z oblasti školního šikanování

Kolář, M. (2001, 2005). Bolest šikanování. Praha: Portál.

Kolář, M. (1997, 2000). Skrytý svět šikanování ve školách. Praha: Portál.

Kolář, M. (2005). Školní násilí a š

šikanování. Ostrava: CIT, Ostravská univerzita.

Kolář, M. (ed.2004). Školní šikanování. Sborník z první celostátní konference konané v Olomouci na PF UP 30.3.

Kolář, M. (2003). Specifický program proti šikanování a násilí ve školách a školských zařízeních.

Praha: MŠMT ČR.

Parry, J., Carrington, G. (1997). Čelíme šikanování: sborník metod. Praha, IPPP.

Říčan, P. (1995). Agresivita a šikana mezi dětmi: jak dát dětem ve škole pocit bezpečí.

Praha: Portál.

Příloha č. 1

	Třída	Učitel, který řešil	MP – řešil Ano/Ne	Poznámky
Špatné vztahy mezi žáky				
Vyloučení určitých jedinců z kolektivu, ostrakizace				
Případy opakovaného záměrného psychického i fyzického ubližování				
Případy využití elektronických prostředků (např. mobilní telefon, sociální sítě) k opakovanému záměrnému psychickému ubližování				
Projevy rasismu a xenofobie				
Slovní či fyzické útoky na pracovníky školy				
Záškoláctví				
Podezření na skryté záškoláctví (záškoláctví s vědomím rodičů)				
Rizikové chování ve sportu, rizikové pohybové aktivity, extrémní sporty atd.				
Rizikové chování v dopravě				
Rizikové sexuální chování a nevhodné projevy sexuality				
Poruchy příjmu potravy				
Sebepoškození a autoagrese				
Kriminální chování - přestupky, provinění, trestné činy, krádež				

Zanedbávání, zneužívání či týrání dítěte (výskyt u počtu žáků)				
Užívání* tabáku (výskyt u počtu žáků)				
Užívání* alkoholu				
Závislostní chování pro nelátkové závislosti (hazard, počítačové hry apod.)				
Další jiné problémy				